

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.94>

УДК: 657.6:336.22(4+477)

О. І. Лугова,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4432-0295>

С. В. Сирцева,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4824-3741>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

O. Luhova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Mykolaiv National Agrarian University

S. Syrtseva,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Mykolaiv National Agrarian University

LEGAL REGULATION AND ACCOUNTING ASPECTS OF VALUE ADDED TAX IN UKRAINE AND EU MEMBER STATES

У статті досліджуються правові засади і практика застосування податку на додану вартість у системі бухгалтерського обліку України та країн Європейського Союзу. Проаналізовано законодавчі основи функціонування ПДВ, порядок його адміністрування та відображення у фінансовій звітності. Особливу увагу приділено порівнянню української моделі, що характеризується високим рівнем адміністративної складності та подвійністю обліку, з європейською, орієнтованою на інтеграцію бухгалтерських і податкових процесів, цифровізацію та мінімізацію податкових ризиків. Виявлено основні відмінності у визначенні податкових ставок, порогів реєстрації та процедур відшкодування ПДВ. Обґрунтовано напрями гармонізації національного законодавства України з податковими стандартами ЄС, серед яких - впровадження електронного інвойсингу, інтегрованих інформаційних систем обліку й автоматизованих механізмів контролю. Зазначено, що модернізація системи ПДВ є ключовою умовою підвищення прозорості та фіскальної стабільності держави.

The article investigates the legal framework and practical implementation of value-added tax within the accounting systems of Ukraine and the European Union member states. It provides a comparative analysis of the legislative foundations, accounting methods, and administrative procedures governing VAT, emphasizing its dual fiscal and regulatory roles. The research reveals that while the Ukrainian VAT system remains characterized by high administrative complexity, frequent legislative changes, and a dual accounting structure, EU countries demonstrate a higher degree of integration between accounting and taxation through digitalized, transparent, and standardized procedures. The study reviews the key provisions of the EU VAT Directive 2006/112/EC and the Tax Code of Ukraine, highlighting differences in registration thresholds, tax rates, and refund mechanisms. Special attention is given to the impact of these differences on accounting practices, financial reporting, and the reliability of tax control systems. EU practice prioritizes the automation of VAT reporting, electronic invoicing, and real-time

data exchange between tax authorities, which significantly reduces the VAT compliance gap and administrative burden on enterprises. In contrast, Ukrainian accounting procedures remain heavily formalized and fragmented, resulting in delayed refunds and increased compliance costs. The findings demonstrate that further harmonization of Ukraine's VAT system with EU standards requires not only legislative alignment but also institutional and technological modernization. The introduction of integrated tax-accounting platforms, digital invoicing, and risk-based control systems will enhance fiscal transparency, improve the efficiency of VAT collection, and reduce opportunities for fraud. The study concludes that the transformation of VAT accounting in Ukraine from declarative to analytical principles is essential for achieving compatibility with the EU's digital tax ecosystem and ensuring sustainable economic integration within the European market.

Ключові слова: *податок на додану вартість, бухгалтерський облік, податкова звітність, Європейський Союз, Податковий кодекс України, адміністрування ПДВ.*

Keywords: *value added tax, accounting, tax reporting, European Union, Tax Code of Ukraine, VAT administration.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Податок на додану вартість (ПДВ) є одним із ключових елементів системи непрямого оподаткування, який забезпечує значну частину надходжень до бюджетів як країн Європейського Союзу, так і України. Його універсальний характер, фіскальна ефективність та нейтральність щодо суб'єктів господарювання зумовлюють особливе місце у податковій системі кожної держави. У європейській практиці податок на додану вартість виконує не лише фіскальну, а й регулюючу функцію, впливаючи на споживчий попит, інвестиційну активність та конкурентоспроможність підприємств. Разом з тим, відмінності у правовому регулюванні та організації бухгалтерського

обліку ПДВ істотно впливають на практику його адміністрування, порядок відображення у фінансовій звітності й рівень податкової дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті забезпечення фіскальної функції податків автори Черкасова С.В., Бартко М.Т. [1] підкреслюють, що «ПДВ є тим податком, який стабільно та надійно наповнює бюджет через приховану сплату його кінцевим споживачем». Вони відзначають, що ефективність ПДВ як інструмента фіскального наповнення значною мірою залежить від адекватної нормативної бази, розвиненої системи адміністрування та прозорого бухгалтерського обліку. У дослідженні [2] акцентовано, що процес адаптації податкового та бухгалтерського законодавства України до вимог ЄС має системний характер і передбачає уніфікацію підходів до визначення об'єкта оподаткування, бази нарахування та документального забезпечення операцій з ПДВ. Особливу увагу дослідники приділили показнику «VAT Efficiency Ratio», який дозволяє оцінити результативність застосування ставок ПДВ у різних країнах, і встановили, що ефективність справляння цього податку в Україні залишається нижчою порівняно з країнами ЄС через недосконалість податкової бази та проблеми адміністрування. Шкроміда Н. та Мочернюк Н. [3] обґрунтовують необхідність гармонізації податкового законодавства України з податковими стандартами ЄС, як умови підвищення ефективності фіскальної системи та залучення інвестицій. У статті акцентовано на проблемі надмірної складності адміністрування податків в Україні порівняно з європейськими моделями, що створює додаткові бар'єри для ведення бізнесу. Автори зазначають, що імплементація європейських стандартів оподаткування, зокрема у сфері ПДВ, сприятиме підвищенню прозорості розрахунків, покращенню податкової дисципліни та формуванню стабільного інвестиційного середовища.

Водночас окремі аспекти проблематики ПДВ залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, у наукових працях недостатньо уваги приділено порівняльному аналізу бухгалтерського відображення ПДВ в Україні та

країнах ЄС з урахуванням цифровізації облікових процесів. Недостатньо розкритими є питання впливу різних моделей адміністрування ПДВ на організацію обліку, а також узгодження національних підходів із вимогами Директиви 2006/112/ЄС. Саме ці аспекти зумовлюють актуальність і наукову новизну проведеного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є проведення порівняльного аналізу правових засад і практики бухгалтерського відображення податку на додану вартість в Україні та країнах Європейського Союзу, визначення спільних і відмінних рис систем обліку та контролю ПДВ, а також окреслення напрямів гармонізації національного законодавства України з нормами ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правове регулювання ПДВ у країнах ЄС базується на Директиві Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 року «Про спільну систему податку на додану вартість» [4], яка закріпила єдині підходи до визначення платників, об'єкта оподаткування, податкової бази, ставок, процедур обліку та адміністрування податку. Головна мета цієї Директиви - забезпечення уніфікації принципів функціонування ПДВ у всіх країнах-членах, створення умов для вільного руху товарів і послуг у межах внутрішнього ринку ЄС та усунення податкових бар'єрів.

В Україні питання оподаткування ПДВ регулюються розділом V Податкового кодексу України [5], положення якого частково гармонізовані з нормами європейського податкового законодавства. Попри загальну схожість у визначенні базових понять і принципів оподаткування, між українською та європейською моделями існують істотні відмінності. Національна практика характеризується вищим рівнем податкової адміністративності, складною процедурою реєстрації податкових накладних та значною кількістю спеціальних норм щодо пільг і винятків, що підвищує ризики неоднозначного тлумачення податкового законодавства. У державах ЄС законодавство щодо ПДВ є стабільним, системним і мінімально схильним до

частих змін, тоді як в Україні постійні законодавчі корективи створюють додаткове навантаження на бухгалтерські служби та знижують прогнозованість податкового середовища.

У сфері ставок і бази оподаткування спільні принципи між обома джерелами очевидні: і Директива, і ПКУ визначають ПДВ як податок на споживання з правом відрахування вхідного податку для платників, при цьому допускаючи застосування нульової ставки для обраних операцій (зокрема експорт). Однак Директива залишає державам-членам певну свободу щодо диференціації ставок у межах встановлених рамок, тоді як ПКУ закріплює конкретні ставки для України (стандартна ставка 20 %, нульова ставка для експорту, окремі пільгові режими в окремих випадках). З точки зору бухгалтерського обліку, це означає, що облікові процедури обов'язково повинні забезпечувати розподіл операцій за ставками, контроль правильності застосування нульової ставки (підтвердження експорту) та відображення пільгових операцій у регістрах.

У країнах-членах Європейського Союзу система порогів для добровільної або обов'язкової реєстрації платником ПДВ значно варіюється. За даними порталу VATCompliance, «VAT Registration Thresholds in the EU for 2025» кожна держава застосовує власний поріг, наприклад: Австрія - приблизно €55 000, Бельгія - €25 000, Литва - €55 000, Польща - PLN 200 000 тощо [6]. Такі значення свідчать, що в ЄС держава застосовує різні рівні мінімального обороту, після якого реєстрація стає обов'язковою або доцільною, залежно від національних норм. В Україні ж обов'язкова реєстрація платником ПДВ настає, коли обсяг оподатковуваних операцій суб'єкта господарювання протягом останніх 12 місяців перевищує 1 000 000 грн (без ПДВ) [5]. Додатково, добровільна реєстрація можлива до досягнення цього порогу. Таким чином, український поріг реєстрації є фіксованим у національній валюті й унормований законодавством, що створює чітку межу для переходу до статусу платника ПДВ.

Системний аналіз показує такі ключові відмінності:

- у країнах ЄС більша варіабельність порогів, оскільки кожен член-держава має право встановлювати свій поріг, а також існують спеціальні режими для малого бізнесу (наприклад, SME-схема до €85 000 обороту для певних полегшень) [7];

- в Україні поріг у 1 млн грн діє універсально (для більшості платників) і дозволяє чітко визначити момент обов'язкової реєстрації;

- у країнах ЄС є тенденція до переходу на спрощені або єдині пороги (наприклад до €85 000 чи €100 000 для малого бізнесу) [8].

- в Україні формулювання законодавства чітко вказує, що для обов'язкової реєстрації враховуються операції, оподатковувані ПДВ (без ПДВ) за останні 12 місяців - це створює оперативну «точку входу» в статус платника.

З практичної точки зору, такі відмінності мають наслідки для бухгалтерського обліку та адміністрування податку. Наприклад, для українських підприємств значення у гривнях вказує на необхідність моніторингу обороту в національній валюті, тоді як у країнах ЄС підприємства мають орієнтуватися на валюту євро чи відповідну національну валюту, з урахуванням можливих різниць у порогах.

Також, наявність більш високого або більш гнучкого порогу в країнах ЄС може означати менший адміністративний тиск на малий бізнес, ніж в Україні, де поріг може бути досягнутий швидше за умови інтенсивної господарської діяльності.

Стандартні ставки податку на додану вартість у 35 основних країнах Європи, станом на січень 2025 року у діапазоні 8,1%-27% наведено у табл. 1.

Таблиця 1. Ставки ПДВ в країнах Європи, станом на січень 2025 року

Країна	Супер-знижена ставка (%)	Знижена ставка (%)	Ставка паркування (%)	Стандартна ставка (%)
Австрія	-	10 / 13	13	20
Бельгія	-	6 / 12	12	21
Болгарія	-	9	-	20
Хорватія	-	5 / 13	-	25
Кіпр	-	5 / 9	-	19
Чеська Республіка	-	12	-	21
Данія	-	-	-	25
Естонія	-	9 / 13	-	22
Фінляндія	-	10 / 14	-	25,5
Франція	2.1	5,5 / 10	-	20
Грузія	-	-	-	18
Німеччина	-	7	-	19
Греція	-	6 / 13	-	24
Угорщина	-	5 / 18	-	27
Ісландія	-	11	-	24
Ірландія	4.8	9 / 13,5	13,5	23
Італія	4	5 / 10	-	22
Латвія	-	5 / 12	-	21
Литва	-	5 / 9	-	21
Люксембург	3	8	14	17
Мальта	-	5 / 7	12	18
Молдова	-	8 / 12	-	20
Нідерланди	-	9	-	21
Норвегія	-	12 / 15	-	25
Польща	-	5 / 8	-	23
Португалія	-	6 / 13	13	23
Румунія	-	5 / 9	-	19
Словаччина	-	5 / 19	-	23
Словенія	-	5 / 9,5	-	22
Іспанія	4	10	-	21
Швеція	-	6 / 12	-	25
Швейцарія		2,6 / 3,8		8,1
Туреччина	1	10	-	20
Україна	-	7 / 14	-	20
Велика Британія	-	5	-	20

Джерело: сформовано на основі [9].

Коли в 1991 році було прийнято одну з основних директив ЄС щодо ПДВ, деякі країни ЄС застосовували знижені, суперзнижені або нульові ставки до товарів і послуг, які не були визначені новими правилами як такі, що належать до категорій нульової або зниженої ставки. Щоб полегшити

перехід до стандартної ставки на ці товари та послуги, було дозволено так звану «паркову ставку». Хоча передбачалося її поступове скасування, деякі країни все ще застосовують її. З квітня 2022 року, щоб забезпечити принцип рівного ставлення, країни ЄС можуть застосовувати дві знижені ставки не нижче 5 відсотків до кількох товарів і послуг, одну суперзнижену ставку нижче 5 відсотків та одне звільнення.

Країнами ЄС з найвищими стандартними ставками ПДВ є Угорщина (27%), Фінляндія (25,5%) та Хорватія, Данія і Швеція (по 25%). Люксембург стягує найнижчу стандартну ставку ПДВ – 17 %, за нею йдуть Мальта (18 %) та Кіпр, Німеччина та Румунія (усі – по 19 %). Середня стандартна ставка ПДВ в ЄС становить 21,8 %, що майже на сім відсоткових пунктів вище, ніж мінімальна стандартна ставка ПДВ, яка вимагається регулюванням ЄС.

Серед восьми великих європейських країн, які не входять до Європейського Союзу, - Грузії, Ісландії, Молдови, Норвегії, Швейцарії, Туреччини, України та Великої Британії - лише Швейцарія застосовує стандартну ставку ПДВ нижче мінімальної ставки ЄС, яка становить 8,1%. Для порівняння, у США сукупні ставки державного та місцевого податку з продажу у 2024 році становили в середньому лише 7,5% [9].

У системі бухгалтерського обліку країн ЄС облік ПДВ здійснюється відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), зокрема МСБО 12 «Податки на прибуток» [10] та МСФЗ 15 «Дохід за договорами з клієнтами» [11], які визначають підхід до визнання доходів і зобов'язань, у тому числі пов'язаних з непрямими податками. Хоча ПДВ безпосередньо не впливає на фінансовий результат підприємства, його відображення у бухгалтерському обліку забезпечує достовірність податкових розрахунків і прозорість фінансової звітності.

У практиці ЄС застосовується чітке розмежування між «вхідним» (input VAT), який підлягає відшкодуванню, та «вихідним» (output VAT), що підлягає сплаті до бюджету. Принцип «податкового кредиту» реалізується шляхом віднімання сум вхідного ПДВ із зобов'язань за вихідним ПДВ у

межах одного звітного періоду. Для цього у Плані рахунків бухгалтерського обліку використовуються окремі субрахунки для обліку ПДВ, що забезпечує аналітичність і контроль за кожним видом операцій.

В Україні аналогічний підхід передбачено національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [12]. Облік ПДВ ведеться на субрахунку 641 «Розрахунки за податками», аналітичний рахунок 6412 «Розрахунки з податку на додану вартість», з відображенням податкового кредиту з ПДВ у складі дебету цього рахунка, а податкового зобов'язання - у кредиті. Для контролю за податковим кредитом і зобов'язаннями підприємства складають реєстри податкових накладних, декларації з ПДВ, а також ведуть автоматизований облік у СЕА ПДВ, який поєднує податкові та бухгалтерські дані.

Порівняльний аналіз свідчить, що у країнах ЄС облік ПДВ є більш інтегрованим у фінансову звітність і не передбачає надмірного дублювання бухгалтерських і податкових процедур. В Україні ж система обліку ПДВ має подвійний характер - бухгалтерський і податковий облік ведуться паралельно, що ускладнює узгодження даних та підвищує ризик помилок. Крім того, процес відшкодування ПДВ в Україні залишається складним, тоді як у державах ЄС він здійснюється автоматично на підставі поданих декларацій без надмірного адміністративного контролю.

Європейська практика передбачає, що звітність з ПДВ є спрощеною і автоматизованою. Підприємства подають узагальнену податкову декларацію, дані якої автоматично перевіряються податковими органами на основі електронних облікових систем. Відшкодування надміру сплаченого ПДВ здійснюється без додаткових перевірок, якщо не виявлено порушень.

В Україні процес подання декларацій є більш формалізованим, а відшкодування ПДВ потребує документального підтвердження, що часто призводить до затримок і додаткового адміністративного навантаження на

бухгалтерські служби підприємств. Крім того, механізм блокування податкових накладних є характерним лише для української моделі адміністрування, що в ЄС вважається неприйнятним з позицій податкової стабільності.

В адмініструванні й контролі Директива [4] підкреслює потребу у співпраці між податковими адміністраціями держав-членів (адміністративне співробітництво, обмін інформацією, заходи з протидії шахрайству), проте конкретні інструменти забезпечуються через відповідні регламенти і національні процедури. ПКУ містить деталізовані механізми контролю: встановлені підстави і порядок проведення податкових перевірок, адміністрування реєстрів податкових накладних, застосування штрафних санкцій, а також процедури оскарження рішень. З облікового погляду це означає, що українська бухгалтерія повинна бути орієнтована не лише на внутрішній контроль і організаційну дисципліну, а й на відповідність великої кількості формальних вимог, які можуть виступати підставою для камеральних чи виїзних перевірок.

Перевагою системи ЄС є її орієнтація на узгодження норм для транснаціональної торгівлі і створення інструментарію протидії ПДВ-шахрайству (координація, обмін інформацією, єдина методологія). Водночас така рамкова модель породжує значні різниці у національній реалізації, що ускладнює транскордонний облік і контроль для платників і контролюючих органів. Українська модель натомість виглядає технічно більш деталізованою та «прикладною» - це дає зрозумілі процедури для бухгалтерії, але одночасно потребує більш високого рівня адміністративної спроможності та стабільної цифрової інфраструктури для обробки реєстрів і заяв на відшкодування. Практичною рекомендацією може бути рух у бік подальшої цифровізації реєстрів, запровадження стандартів електронного обміну документами та розвиток ризик-орієнтованої методики контролю, що властиво сучасним підходам у ЄС.

Європейська система податку на додану вартість залишається однією з ключових складових фіскальної політики ЄС, формуючи понад 20 % загальних податкових надходжень у більшості країн-членів. Зокрема, згідно з даними Європейської Комісії, «VAT compliance gap» у державах-членах ЄС у 2022 р. склав близько 7 % від очікуваних надходжень ПДВ (≈ 89 млрд євро) і підкреслює, що ключовим фактором втрат виступають шахрайство, ухилення, банкрутства та адміністративні помилки [13, 14].

Згідно з аналітичним звітом Європейського парламенту [14] розвиток системи ПДВ у ЄС перебуває у фазі глибокої модернізації, спрямованої на усунення так званої «податкової прогалини з ПДВ» (VAT Gap), яка у 2022 р. оцінювалась у понад 61 млрд євро. Основними напрямками реформ визначено цифровізацію звітності, перехід до системи real-time reporting та створення єдиного «One Stop Shop» для електронної торгівлі, що забезпечує уніфікований облік і сплату ПДВ у межах усього внутрішнього ринку ЄС.

Важливою тенденцією, на яку звертає увагу звіт, є посилення прозорості операцій і зменшення адміністративного навантаження на бізнес. З 2024 р. Європейська комісія впроваджує ініціативу VAT in the Digital Age (ViDA) [15], яка передбачає електронну реєстрацію платників, цифрові інвойси, автоматичний обмін даними між податковими органами держав-членів і гармонізацію облікових стандартів. Це означає, що бухгалтерський облік ПДВ у країнах ЄС дедалі більше інтегрується з інформаційними системами державного контролю, забезпечуючи миттєву звірку даних і мінімізацію шахрайства.

З позицій бухгалтерського обліку, досвід ЄС демонструє чітке розмежування між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом, засноване на принципі «destination-based taxation» - оподаткування за місцем споживання. Звіти EPRS підкреслюють, що уніфікація правил визнання ПДВ у національних бухгалтерських системах створює передумови для достовірнішого відображення розрахунків з бюджетом і підвищення якості фінансової звітності суб'єктів господарювання. Такий підхід суттєво

відрізняється від української практики, де облік ПДВ досі орієнтований переважно на податкову звітність, а не на інтеграцію з фінансовими результатами діяльності підприємства. Ці дані і тенденції дозволяють зробити висновок, що на шляху до гармонізації системи ПДВ в Україні до стандартів ЄС критично важливим є саме посилення адміністрування, цифровізація процесів обліку та зменшення часових і процедурних «вікон» для шахрайства.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Досвід ЄС у сфері адміністрування та бухгалтерського відображення ПДВ підтверджує, що ефективна податкова політика неможлива без узгодження правових норм із сучасними інструментами обліку й контролю. Для України актуальним є поступове впровадження аналогічних цифрових механізмів - електронного інвойсингу, інтегрованих податково-бухгалтерських платформ та автоматичного обміну даними - що забезпечить підвищення прозорості, скорочення податкових ризиків і гармонізацію із системою ЄС.

З обліково-контрольної точки зору ключові виклики обох систем зводяться до наступного: забезпечення належного документування і коректного відображення операцій у бухгалтерських регістрах; ефективна інтеграція облікової інформації з процедурами адміністрування (єдині реєстри, митні дані, електронні платформи); застосування ризик-орієнтованих підходів контролю для запобігання злочинним схемам, що пов'язані з трансграничним ПДВ; баланс між деталізацією національних процедур і гнучкістю рамки, яка потрібна для роботи в умовах міжнародної торгівлі. Для України перспектива імплементації найкращих практик ЄС означає як подальшу адаптацію норм (гармонізацію), так і значні інвестиції в інституційну й цифрову інфраструктуру адміністрування податку.

Таким чином, вдосконалення обліку ПДВ в Україні має відбуватися через інтеграцію облікових та податкових інформаційних систем, спрощення процедур звітності та гармонізацію національних стандартів бухгалтерського обліку з МСФЗ. Це дозволить підвищити прозорість фінансових операцій,

мінімізувати ризики податкових порушень і створити умови для більш ефективного адміністрування ПДВ за європейським зразком.

Проведене дослідження засвідчує, що головним викликом для України є не лише нормативна гармонізація, а й необхідність переходу від декларативного до аналітичного обліку ПДВ - з інтеграцією бухгалтерських, податкових і контрольних систем за європейським зразком.

Література

1. Черкасова С.В., Бартко М.Т. Податок на додану вартість як інструмент забезпечення фіскальної функції податків. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 76. С. 7-15. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-76-01>.

2. Kovova I., Voznyak H., Pikus R. Value Added Tax: effectiveness and legal regulation in Ukraine and the European Union. *Economic Annals-XXI*. 2018. Vol. 171(1-2), pp. 4-8. URL: ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/02/ea-V171-01.pdf

3. Шкроміда Н., Мочернюк Н. Оподаткування в Україні та країнах Європейського Союзу: спільні риси та відмінності. *Економіка та суспільство*. 2025. 72. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-146>

4. Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax. *Official Journal of the European Union*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2006/112/2024-01-01>

5. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI Дата оновлення: 05.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 05.11.2025).

6. 2025 EU VAT registration & Intrastat reporting threshold. *VAT Calc*. URL: <https://www.vatcalc.com/eu/2023-eu-vat-registration-intrastat-thresholds/>

7. VAT rules for small enterprises. *European Commission*. URL: https://sme-vat-rules.ec.europa.eu/index_en

8. VAT registration thresholds in EU countries: 2025 overview. URL: <https://azolalegal.com/en/blog/porogy-reyestratsiyi-platnykom-vat-u-krayinah-yes-oglyad-na-2025-rik/>

9. VAT Rates in Europe, 2025. *Tax Foundation Europe*. URL: <https://taxfoundation.org/data/all/eu/value-added-tax-vat-rates-europe/>

10. International Accounting Standard (IAS) 12 Income Taxes / International Accounting Standards Board. London: IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-12-income-taxes>

11. International Financial Reporting Standard (IFRS) 15 Revenue from Contracts with Customers / International Accounting Standards Board. London: IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-15-revenue-from-contracts-with-customers/>

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 13.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 05.11.2025).

13. EU VAT Gap Report. *European Commission*. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/fight-against-vat-fraud/vat-gap_en

14. Filling the gap: The EU's fight against VAT fraud. *European Parliament*. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/767221/EPRS_BRI\(2025\)767221_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/767221/EPRS_BRI(2025)767221_EN.pdf)

15. VAT in the Digital Age (ViDA). *European Commission*. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-digital-age-vida_en

References

1. Cherkasova, S.V. and Bartko, M.T. (2024), "Value Added Tax as a Tool for Ensuring the Fiscal Function of Taxes", *Visnyk L'vivs'koho torhovel'no-*

ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky, vol . 76,
<https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-76-01>.

2. Kovova, I., Voznyak, H. and Pikus, R. (2018), “Value Added Tax: effectiveness and legal regulation in Ukraine and the European Union”, *Economic Annals-XXI*, vol. 171(1-2), available at: ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/02/ea-V171-01.pdf (Accessed 05 November 2025).

3. Shkromyda, N., & Mocherniuk, N. (2025), “Taxation in Ukraine and European Union countries: common features and differences”, *Economy and Society*, vol . 72, <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-146>

4. Official Journal of the European Union (2006), “Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2006/112/2024-01-01> (Accessed 05 November 2025).

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), “Tax Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 05 November 2025).

6. VAT Calc (2025), “2025 EU VAT registration & Intrastat reporting threshold”, available at: <https://www.vatcalc.com/eu/2023-eu-vat-registration-intrastat-thresholds/> (Accessed 05 November 2025).

7. European Commission (2025), “VAT rules for small enterprises”, available at: https://sme-vat-rules.ec.europa.eu/index_en (Accessed 05 November 2025).

8. AZOLA (2025), “VAT registration thresholds in EU countries: 2025 overview”, available at: <https://azolalegal.com/en/blog/porogy-reyestratsiyi-platnykom-vat-u-krayinah-yes-oglyad-na-2025-rik/> (Accessed 05 November 2025).

9. Tax Foundation Europe (2025), “VAT Rates in Europe, 2025”, available at: <https://taxfoundation.org/data/all/eu/value-added-tax-vat-rates-europe/> (Accessed 05 November 2025).

10. IFRS Foundation (2025), “International Accounting Standard (IAS) 12 Income Taxes”, International Accounting Standards Board, available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-12-income-taxes> (Accessed 05 November 2025).

11. IFRS Foundation (2025), “International Financial Reporting Standard (IFRS) 15 Revenue from Contracts with Customers”, International Accounting Standards Board, available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-15-revenue-from-contracts-with-customers/> (Accessed 05 November 2025).

12. Ministry of Finance of Ukraine (1999), Order “Instruction on the application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (Accessed 05 November 2025).

13. European Commission (2025), “EU VAT Gap Report”, available at: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/fight-against-vat-fraud/vat-gap_en (Accessed 05 November 2025).

14. European Parliament (2025), “Filling the gap: The EU's fight against VAT fraud”, available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/767221/EPRS_BRI\(2025\)767221_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/767221/EPRS_BRI(2025)767221_EN.pdf) (Accessed 05 November 2025).

15. European Commission (2025), “VAT in the Digital Age (ViDA)”, available at: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-digital-age-vida_en (Accessed 05 November 2025).

Стаття надійшла до редакції 14.11.2025 р.